

PRÒLEG

El lector d'aquest Cançoner, que Déu guardi sempre de tot mal, en girar els primers fulls es trobarà amb un detall que segurament desvetllarà la seva curiositat: una dedicatòria a dos catalans traspassats a l'altra vida. La major part es preguntarà qui eren aquestes persones, car comprovem cada dia que dels catalans de cinquanta, i encara de cinquanta-cinc anys cap avall, són ben pocs els qui coneixen els noms de les llargues llistes d'homes il·lustres que Catalunya ha tingut en el món de la Cultura en la primera meitat d'aquest segle. I els lectors que les hagin conegut es preguntaran per què he dedicat l'obra precisament a aquests dos: Carles Pi Sunyer i Joan Lamote de Grignon. A tots donaré satisfactòria resposta, encara que molt breu, car en prendre la ploma per donar aquesta resposta, tal com el cor me la dictava, les planes s'anaven acumulant sense veure'n el terme. Per això la meva explicació serà sintètica.

Carles Pi Sunyer, Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, fou l'home més pur que jo he conegut en el sentiment d'amor a Catalunya. Carles Pi Sunyer és i serà sempre per a mi «el sant de la catalanitat». L'expressió, encara que entre cometes, és personal meva.

El mestre Joan Lamote de Grignon fou l'apòstol del simfonisme de cara als ciutadans de Barcelona. Acompanyant-lo un dia a casa, anant pel carrer, es parà sobtadament davant d'un edifici en construcció i em digué: «Sent?» — «El què — vaig fer jo tot estranyat». — «Aquest paleta que sobre la bastida està xiulant la 5.ª simfonia de Beethoven» — Sí — vaig contestar. — «Aquesta és la satisfacció més gran de la meva vida, continuà el Mestre, el veure que gràcies als meus concerts els obrers hagin arribat a fruit de les obres dels grans genis.»

Si les dues afirmacions que acabo de fer són objectives, davant de la història cultural de Catalunya, hi ha altres motius subjectius i personals que també sintetitzaré, que m'han impulsat a dedicar-los aquest Cançoner:

Carles Pi Sunyer, des del seu càrrec de Conseller de Cultura de la Generalitat, fou el parallamps de molts intel·lectuals i artistes en aquelles hores confuses i difícils de la nostra guerra civil. En el ram de la música recordo que em parlà dels greus cops que havia parat dirigits contra Lluís Millet i també contra el meu Mestre. Però, sobretot, fou el parallamps de la meva pròpia persona. Ho fou durant tota la meva estança a Barcelona. I quan als darrers mesos de la guerra sóc traslladat a Manresa, on a causa d'un gran acte inconscient d'indisciplina que vaig cometre de cara a les lleis militars, i pel qual podien afusellar-me, caic en desgràcia i sento com els perills, inclús el de la mort, em rondan, escric al Conseller explicant-li la meva situació i és encara ell qui escriu una lletra al Cap Suprem de l'Exèrcit de l'Est i atura els cops que anaven a caure sobre meu.

Acabada la guerra civil la dispersió fou tan centrifuga com haurien estat els resultats d'una tempesta a escala còsmica. No vaig tenir notícies ben concretes del Conseller fins l'any 1956, gràcies al compositor i musicòleg de Caracas Juan Bautista Plaza. Establert el primer contacte per correspondència i havent-li demanat unes poesies seves, m'envià totes o quasi totes les que després han estat publicades amb el títol de La cançó a mitja veu (Barcelona, 1970) i alguns sonets del més alt valor religiós que no figuren en el dit llibre, tal vegada perquè les úniques còpies siguin les meves. Vaig posar música a dos d'elles el mateix any 1956 i a dos més aquest de 1979. El Conseller i l'esmentat musicòleg veneçolà obtingueren que el Ministeri d'Educació Nacional de Veneçuela m'invités a una estança de dos

mesos a aquell país per tal d'estudiar uns manuscrits musicals del segle XVIII, tots els compositors dels quals eren de la mateixa Caracas. Deixant milers de coses, per no allargar-me, en diré una amb tota la intenció: i és que havent estat invitat a donar dues conferències al Centre Català de Caracas, abans de començar, el Conseller em digué: «Mireu, Querol, el més natural i lògic seria que fes jo la vostra presentació, però com que pel meu significat polític podria ser-vos perjudicial o molt incòmode, en el vostre retorn a Espanya, he demanat a Marc Aureli Vila, President del Centre, que us presenti ell». Una delicadesa semblant només la podia tenir un sant de la catalanitat com ell. Ell no dubtà mai que jo no fos un bon català pel fet d'ésser aleshores Vice-director de l'Institut Espanyol de Musicologia del Consell Superior d'Investigacions Científiques. De fet la meua tesi de doctorat en Filosofia, *La Escuela Estética Catalana Contemporánea* (Madrid, 1953), de contingut tan catalanista que cap dels editors de Barcelona, a qui vaig oferir la publicació, s'hi va atrevir, ha estat una sòlida contribució al coneixement de la sensibilitat catalana per la bellesa i els seus problemes, i així ho apreciaren els crítics en el seu dia. També vol dir quelcom el nombre de poetes catalans als qui he posat música des de 1929 a 1979: Verdaguer, Maragall, Costa i Llovera, J. M.ª de Sagarra, J. López Picó, Llorenç Riber, J. Carner, M. Forteza, M. Ferrà, M. Melendres, J. Lleonart, F. Riu i Dalmau, C. Pi Sunyer, M. Saperas, E. Colomer, J. Rovira i Artigues, M. Xifra i Riera, J. Quintana, E. Majoral, J. Vives, J. Romeu Figueres, M. Querol, etc., amb un total d'un centenar d'obres, entre poemes corals, madrigals i cançons. Però això i moltes coses més que ometo, res no diu als falsos profetes d'un Catalanisme concebut a la mida dels seus personals interessos i que voldrien imposar a tots els intel·lectuals catalans, passant per sobre de la mateixa Conselleria de Cultura de la Generalitat, tan ben representada abans per Carles Pi Sunyer i ara pel seu successor Pere Pi-Sunyer, a qui desitjo tot l'èxit i ajuda que mereix en l'exercici del seu càrrec.

I per acabar, uns mots més sobre el mestre Lamote. Des del primer moment em posà la màxima voluntat i contribuï no poc, amb les seves recomanacions, a regularitzar la meua estranya situació militar a la reraguarda. Si per un cantó fou el meu mestre en música, per l'altre jo vaig ésser el seu confident a qui explicava, abans que a la pròpia família, les coses greus que li succeïen o preocupaven. Com a mestre, les seves lliçons foren sempre llargues i desinteressades i més d'una vegada, després de perdre mitja tarda mirant i orientant els meus exercicis i composicions, m'invità encara a sopar amb la seva família, continuant després la conversació fins a altes hores de la nit. A més de mestre en música Lamote va ésser per a mi com un experimentat director espiritual seclar, aconsellant-me enfront dels esdeveniments de la vida, com puc demostrar-ho amb les lletres que d'ell conservo i que encara continuen essent-me útils. Joan Lamote de Grignon fou un gran músic, cosa reconeguda per tots, però fou també un home de conviccions ètiques i virtuts humanes en un grau tan elevat que el faria digne de figurar en una nova sèrie de *Vides Paralleles* a l'estil de les de Plutarc.

Així doncs, lector, si estimes Catalunya, mai més no oblidaràs aquestes dues personalitats il·lustres i procuraràs saber cada dia més coses de la seva vida i obra. Déu et pagui l'atenció de llegir-me.

Barcelona, juny de 1979.